

Reho Anna

A Kárpátaljai Pedagógus Továbbképző Intézet

anna_reho@mail.ru

AZ IKT FELHASZNÁLÁSA AZ UKRÁN ÓVODAI NEVELÉSBEN

A társadalom fejlődésének modern időszakát az információs-kommunikációs technológiák (IKT) erős hatása jellemzi, melyek behatolnak az emberi tevékenység minden területére, biztosítják az információ áramlásának terjesztését a társadalomban és globális információs teret képeznek. Fontos és elválaszthatatlan része ezeknek a folyamatoknak a számítógépes oktatás. Jelenleg Ukrajnában egy új oktatási rendszer épül, amely a világ információs-oktatási környezetébe való integrációra orientált. Ez a folyamat jelentős változásokkal jár az oktatási folyamat pedagógiai elméleti és gyakorlati tevékenységében. Ezek a változások a tanulás technológiájának megváltoztatásával kapcsolatosak. Az új rendszernek meg kell felelni a modern technológiai lehetőségeknek és biztosítani kell a gyermek harmonikus csatlakozását az információs társadalomhoz.

Az oktatói-nevelői intézet menedzsment problémájának megvalósítása a számítógép-orientált tanulási környezet létrehozásán és fejlesztésén alapszik az információs rendszerek, hálózatok, erőforrások és technológiák bevezetésével. Komputerezálás az egyik fő területe a modern tudományos és technológiai forradalomnak, amely elősegíti az átmenetet az ipari társadalomból az információs társadalomig.

Pont az információ hatékonyságának megszerzése és felhasználásának a növelése a célja az informatizációs folyamat bevezetésének az oktatásba. Az oktatás informatizálása a nemzet szellemi potenciál kialakulására és fejlődésére irányul, javítja az oktatási folyamat formáit és tartalmát, lehetővé teszi a számítógépes tanítási módszerek és vizsgálatok bevezetését, így járul hozzá az oktatás legmagasabb szintű problémáinak megoldásához a nemzetközi követelményeknek megfelelően. Közülük – az egyénre szabott tanulás, a tudás szervezet rendszeres ellenőrzése, minden gyerek képességének és fiziológiai jellemzőinek figyelembevétele stb.

A számítástechnika felhasználásának a szükségét az oktatásban jogi keretek szabályozzák. Így az Állami Nemzeti Programban „Ukrajna oktatása XXI. század” („Óvodai nevelés” Fejezet) ki vannak jelölve az alapvető rendelkezések: „az oktatás fejlesztésének biztosítása az új, innovatív koncepciók, a modern oktatási technológiák, tudományos és módszertani eredmények bevezetésével az oktatási folyamatba... a pedagógusok új generációjának felkészítése, a szakmai és az általános kulturális szintjük növelése”. Továbbá: „az oktatás fejlesztésének a prioritása a modern információs-kommunikációs technológiák bevezetése, melyek tartalmazzák: oktatói-nevelői folyamat további fejlesztését, az oktatás elérhetőségét és hatékonyságát, a fiatalok előkészítését az informatív társadalmi élethez”.

Az informatizációs folyamat aktualitása az óvodai intézményekben a modern, fejlődő társadalom követelménye, amely elvárja, hogy tagjai hatékonyabb kreatívabb munkavégzésére legyenek képesek. Ennek az elérése csak az összes létező információs eszközök felhasználásával lehetséges – a személyi számítógéptől a globális internetes kommunikációig. A számítógép, az óvodában, nem tekinthető külön didaktikus

játékeszköznek, hanem a fejlesztői környezet központjává váljon, mint egy általános információs rendszer, amely képes kapcsolódni a különböző oktatási folyamat területeihez, gazdagítani őket, és alapvetően megváltoztatni a fejlesztői óvodai környezetet általában. Az óvodai oktatás számítógépesítése a pedagógus számára új lehetőségeket nyit a széles körű pedagógiai gyakorlat újszerű módszertani tapasztalatok bevezetésére (*Szabcsuk, Coбчук, 2014*).

Számítógépek, multimédiás eszközök, nyomtatók, fényképezőgépek lehetnek erős technikai oktatási eszközök, kommunikációs eszközök, amelyek kapcsolatot teremthetnek a pedagógusok, szülők és óvodások közös tevékenységeik közt.

Számítógépesítés célja, hogy szerves része legyen a holisztikus oktatási folyamatnak, jelentősen növeljen annak hatékonyságát. Ezért a számítógépesítés szintje, valamint a személyi és módszertani kapacitása a nevelői oktatói folyamatnak nem csupán a modern iskola, hanem az óvoda értékének is a mutatója.

Az információs környezet – eszköz a hatékony kapcsolat teremtésnek az oktatási folyamat résztvevői között: a gyermekek, a tanárok és a szülők közt.

Fő célja:

- az intézmény információs nevelési környezet fejlesztése, az oktatás informatizálásának fokozatos megoldása;
- új információs technológiák bevezetése az oktatási és adminisztratív folyamatokba;
- információs és módszertani támogatás az oktatási és nevelői folyamatnak;
- az elektronikus dokumentum kezelés bevezetése (*Voronkovszka, Воронковська, 2012*).

Ma az a pedagógus van előnyben, aki nem csak az alaptudást tud adni a gyermeknek, hanem irányítja a gyermeket, hogy tudja egyedül megszerezni az őt érdeklő információt. Sok erőfeszítést kell, hogy fektessen a pedagógus ahhoz, hogy a gyermeknél a stabil kognitív érdeklődés készségét kialakítsa. Előtte áll a feladat, hogy a foglalkozást érdekessé és információ dússá alakítsa, mely ösztönözné a gyerek aktív kognitív tevékenységét. Hogy a pedagógus által javasolt anyag tartalmazza rendkívüli, csodálatos elemeket, váratlan információt, olyat, amely az óvódás érdeklődését felkelti az oktatási folyamathoz és segíti a pozitív érzelmi tanulásra hatékony légkör kialakulását.

Csak egy ilyen megközelítés az oktatási folyamathoz hozzájárul a későbbiekben a gyermekek mentális képességeinek a kialakulásához, mivel a meglepetés felkelti a gondolkozást és a megértéshez vezet.

A személyi számítógépek bevezetése az óvodások nevelési rendszerébe Ukrajnában azon alapszik, hogy a számítógépeket először a családban használják, és csak később az óvodában és az iskolában - a kollektív oktatás folyamatában.

Hazai és külföldi kutatások meggyőzően bizonyítják (S. Novoselova, S. Huryev, R. Petku, I. Pashelite, S. Pejpert, B. Hunter) hogy a számítógép használata az óvodákban nem csak megvalósítható, hanem szükséges is, kimutatták a kivételes hatását a gyermek intelligencia fejlesztésére és az egyénisége fejlesztésére egyaránt.

A számítógép használata az óvodapedagógus széleskörű tevékenységét teszi lehetővé. Ma, a számítógépes programokat, játékokat, feladatokat alkalmazhatnak a munkájukban minden pedagógus dolgozók: az óvónők, a zenetanárok, a pszichológusok, módszerészek.

A számítógépek, a multimédia és az információs technológiák használata oktatási eszközként, növeli a motivációt és az egyénre szabott tanulás, kreatív képességek fejlesztését a gyermekeknél, és létre hoz egy biztonságos érzelmi háttért.

A multimédia használata az oktatásban nem csak növeli az információátadás sebességét a gyermekeknek, illetve fokozza a tanulást, hanem elősegíti a következő folyamatok fejlesztését mint a figyelem, a memória, a gondolkodás, a képzelet, beszéd, kreativitás, és részt vesz a gyermekek szellemi, érzelmi és erkölcsi fejlődés növelésében.

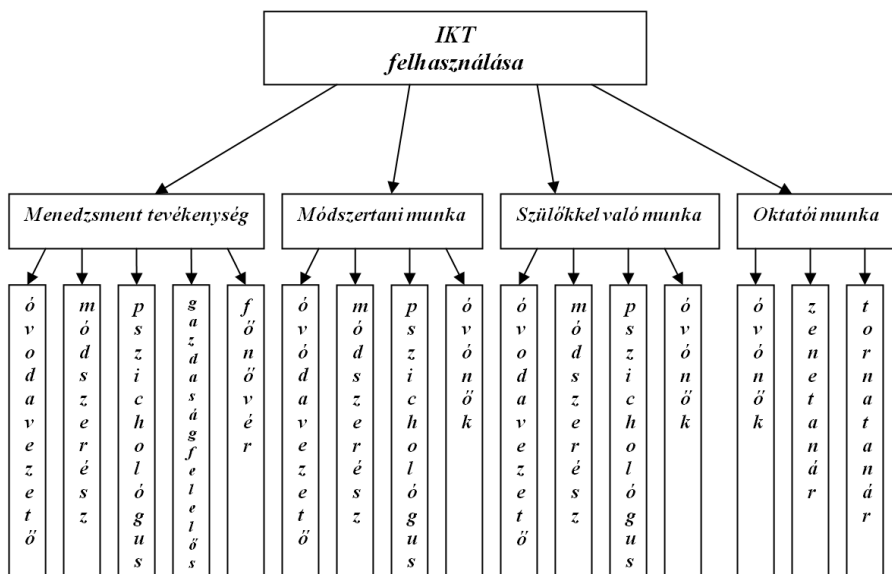
Az óvodások alapvető számítógépes ismeretek tanulási folyamata a következő fő összetevőkből áll:

- az óvodai nevelés oktatási tartalmának a formálása és a képzés és oktatás belső ellenőrzése;
- tudásrendszerek konstruálása;
- az óvónők és az óvódás gyermekek kölcsönhatása.

Az óvodások számítógépes műveltségének fejlesztése magába foglalja a következő munkatevékenységeket:

- beszélgetések a számítógépről és a jelentőségéről a modern ember életében, a modern információs technológiákról, a számítógép struktúrájáról és főbb részeiről;
- gyakorlati foglalkozások melyeken az óvódás gyakorlati tudást szerez a számítógéppel való alapvető „párbeszéd” lehetőségeiről, a körülötte lévő világról (Cimbaluk, *Цимбалюк*, 2013).

Az óvodában az IKT minden szinten és minden területen használják, mind a menedzsment tevékenységek, valamint a gyermekek képzésében és oktatásában, a szülők tájékoztatásában, az óvónők továbbképzésében, pszichológus, raktáros, adminisztratív igazgató, nővér munkájában. Az IKT felhasználásának szintereit lásd az 1. ábrán.

1. ábra: Az IKT szinterei az óvodában

A legaktívabban az IKT használják az óvoda menedzsmenti tevékenységében. Ezek a következők:

- a városi oktatási hálózatban való informálás;
- a munkatársak munkagyakorlatának kiszámítása;
- más Ukrajnai városok óvodáival való együttműködés;
- az óvoda munkatársainak a gyerekek és a szülők adatbázisának létrehozása;
- munka a dokumentációkkal (jelentések, információk a különböző szervezetekhez, megrendelések, igazolások stb.);
- fórumok, chat és konferenciák szervezése és részvétele;
- jogalkotási dokumentumok feldolgozása az interneten keresztül;
- a pedagógusok portfóliójának létrehozása stb.

Az IKT felhasználása lehetővé teszi az óvodavezető részére a foglalkozások és napi tevékenység elemzésének, az adminisztratív munka adatbázis vezetését elektronikus formában, amely lehetővé teszi, az oktatási folyamat hatékonyságának növelését, összehangolását és ellenőrzését. A gyermekek számának a nyilvántartása elektronikus formában lehetővé teszi az adatok alaposabb és módszeresebb kijavítását, a gyerekek mozgásának nyomon követését.

Aktívan használják az IKT a módszertani munkában. Mind például:

- az óvoda dokumentációjának készítésénél;
- a kontrol és analitikai tevékenységben (az analízis sémáknak az előkészítése, adatfeldolgozás, teljesítmény analízise grafikonok, diagramok, táblázatok formájában, (a pedagógusok atesztációjáról, a gyermekek tudásszintéről stb.);
- az Interneten felhasználása a pedagógusok önképzésében és információgyűjtésében;
- atesztációs anyagok elkészítése;

- a szemináriumok, módszertani gyűlések, konferenciák, konzultációk prezentációjának elkészítésénél;
- a multimédia felhasználása a gyermekekkel való munkában az osztályteremben az ünnepek alatt és a szórakozásban; a szülőkkel való munkában (a konzultáció során, szülői értekezletek, nyílt napokon, stb);
- a folyóiratok, irodalom és módszertani anyag adatbázisának a rendezésében;
- az információs sztendek, sarkok készítésénél;
- szórólapok készítésénél, a legjobb pedagógiai gyakorlat anyagának az összegzésénél, a különböző versenyeken való részvételhez szükséges anyagok gyűjtésénél;
- tapasztalatcsere a többi óvodák tagjaival (*Reho, Pezo, 2014*).

Az IKT használata az óvodában növeli a módszerész munkájának hatékonyságát az oktatói-nevelői folyamat módszertani támogatásában. Jelentős mértékben az internet segít, az innovatív technológiák progresszív tanítási tapasztalatok tanulmányozásában és gyakorlati végrehajtásában. A programok, kézikönyvek, útmutatások és módszertani javaslatok gyűjtése, elektronikus tárolása megkönnyíti az elterjedésüket a tantestület között, mindenkinek megvan a lehetősége, hogy megtanulják a megfelelő anyagot és bevezessék az ajánlásokat a gyakorlatba.

Aktívan IKT felhasználják a szülők tájékoztatásánál. Hatékonyan működnek az óvodák weboldalai. Minden csoportnak megvan a saját külön oldala, ahol a csoport napirendje és órarendje található. A szülőknek lehetőségük van arra, hogy megismerjék az oktatási folyamatot, a tanulás, a szórakozás, napi tevékenység menetét a csoport rendszeres fényképes beszámoló által.

Némelyik óvodában az óvodások is aktív felhasználói az információs technológiáknak. Kis csoportokban és egyénileg, megszervezve a munkát, az óvónők segítenek az óvodásoknak elsajátítani az alapvető számítógépes ismereteket. Az IKT felhasználása által a gyerekek nem csak megtanulják a számítógép használata alapjait, hanem a segítségével lehetőséget nyernek, hogy játsszanak különböző didaktikai játékokat (*Писенко, Ильченко, 2012*).

Az IKT felhasználása a pszichológus munkájában is megnyilvánul:

- a dokumentáció készítésében;
- a szülők részére az információs sarok készítésében;
- a pedagógusok diagnosztizálása a számítógépes diagnosztikai módszerek segítségével (Luscher, Raven, Wexler tesztek);
- a gyermekek diagnosztizálása a számítógépes technikák alkalmazásával;
- a kutatások eredményeinek adatfeldolgozása táblázatok, diagramok formájában;
- a korrekciós és fejlesztői munka a gyerekekkel a fejlesztési programok segítségével;
- a szemináriumok, konferenciák, szülői értekezletek bemutatóinak készítésénél;
- a multimédia felhasználása a képzések, pszichológiai játékok, tréningek és egyebek során.

Az óvoda pszichológusa, az IKT használatával, lehetőséget nyer a gyerekek pszichológiai és pedagógiai tanulási eredményeiknek értékelését elektronikus formában rögzíteni. Az Internet felhasználásával a gyakorlati pszichológus kiválaszthatja, és a gyakorlatban fejlesztheti az oktatási korrekciós programokat figyelembe véve a gyermekek képességét, korát és egyéb jellemzőit.

Nagymértékben megkönnyíti és növeli a teljesítmény szintet az IKT használata a gazdaságfelelős vezető munkájában. A gazdaságfelelős vezető elektronikus formában leltárt vezet az óvoda tárgyi értékeiről, bútorok, berendezések, vagyontárgyakról. A villamos energia árának, hő, víz, tisztítószeres költségeinek programokkal való kiszámolása, növeli a kontroll lehetőségét és így az erőforrások felhasználásának a hatékonyságát és sportolási lehetőségét.

A mindennapi munkában az IKT-t használja a főnövér is, hogy bevezesse az új munkaformákat a gyermekek egészsége védelmében. Az Internet segítségével összehasonlítja és összefoglalja a legfrissebb információkat az egészséges életvitelről és gyakorlatban felhasználja az óvodai intézményben. Rendszerezettebbé válnak az információs sarkok kiadásai, melyek a betegségek megelőzés kérdéseivel foglalkoznak. Minden anyag esztétikus és növeli a szülők és az óvodai személyzet ismeretszintjét (Reho, Pezo, 2014).

A pedagógiai tanács találkozókon, megbeszélésein, szülői értekezleteken széles körben használják a prezentációk bemutatását, a javasolt témák megvitatására. Például: „Az egészségfejlesztő időszak eredményei”, „A dokumentációvezetés minősége”, „A gyerekek élet védelme és egészségvédelme az óvodában”. A prezentáció felhasználása segít a hallgatónak jobban elsajátítani az információt, összefoglalni és tudomásul venni.

Az információs és számítógépes technológia intenzív fejlesztése, az oktatási intézmények teljes számítógépesítése, az otthoni számítógépek összességének a gyors növekedése, az Internethez való viszonylag egyszerű hozzáférése, a gyermekek számára létrehozott weboldalak létrehozását teszi aktuálissá. Az óvoda weboldala a különböző felhasználói csoportoknak áll rendelkezésre. Ennek a forrásnak a célja, hogy különböző információkat adjon a gyerekek és szüleik, pedagógusaik részére, az intézmény történetéről, a tanári karról, a legújabb fejleményekről, az óvoda innovációs tevékenységéről, az anyagi és technikai bázisának erősítéséről. Továbbá lehetővé teszi a kommunikációt a szülők és a pedagógusok közt (Moturnák, Момырнак, 2012).

Amellett, az óvoda vagy más oktatási intézmények honlapja információforrássá válhat a szülők oktatási, módszertani és pedagógiai jellegű kérdésekben. Az ilyen jellegű szájtok oldalain a szülők információt kapnak a gyermekek egészség megerősítésére szolgáló módszerekről, az életvédelemről, a gyermek magatartási szabályairól a családban és a társadalomban, hasznos tippeket az óvodás gyermekek képzéséről és neveléséről.

A pedagógus professzionális kompetenciájának fejlesztése a modern informatikai feltételek közt változásokat kíván bevezetni a pedagógus képzés tartalmába és megfelelő körülményeket teremteni a korszerű informatikai és az információs technológiák bevezetésére az oktatói-nevelői folyamatba. Ezért módszerésznek a munkájában fel kell használni különböző munkaformákat a pedagógusok képzésében:

- pedagógiai mesterség hetek, keretei között az óvónők nyílt gyakorlatokat tartanak, amelyeken bemutatják az információs technológiák bevezetésének sikeres tapasztalataikat az oktatási folyamatba;
- gyakorlati bemutatókat, ahol az óvónők megtanulják az informatikai technológiák módszereit és technikáját a gyermekekkel való munkában;
- az oktatási műhelyek és a mentorálást, párban való munkát, ahol az óvónők kommunikálnak, és átveszik a más óvónők tapasztalatait, ami segítségükre lehet az új technológiák alkalmazásában és fejlesztésében;

- képzési és tematikus szemináriumok (*Stojka, Смоўко, 2012*).

Az intézmény vezetőkara szervezheti az óvodában következő versenyek:

- digitális bemutatók „Az én csoportom”;
- a foglalkozásokon felhasználható elektronikus módszertani anyagok és prezentációk bemutatása;
- információs szórólapok a szülők számára;
- a csoport elektronikai újsága, és így tovább.

Az IKT bevezetésének az óvodai nevelői munkába számíthatunk a következő eredményekkel:

- az oktatási folyamat hatékonyságának növelése;
- a gyermekek értelmi fejlődésének aktiválása;
- az óvónők pedagógiai mesterségének növelése;
- a szülők pszicho-pedagógiai kompetencia szintjének diagnosztizálása;
- közös információs környezet teremtése;
- aktív, prezentatív rendszer teremtése a családi nevelés támogatására az információs - számítástechnika révén;
- a szülők aktív közreműködésének biztosítása az óvoda oktatási folyamatában;
- a család minden tagjának a pedagógiai kultúrájának a javítása.

Az óvodapedagógusok arra a következtetésre jutottak, hogy az óvodai oktatási tevékenységében szükség van a modern információs és kommunikációs technológiák alkalmazására.

Azonban ne feledjük, hogy az információs és kommunikációs technológiáknak nem lehet és nem szabad a helyükre lépni az élő kommunikációnak a gyermekkel, bármilyen is pozitív potenciállal rendelkezik.

Csak tiszta átfogó tervezés, szisztematikus megvalósítása és üzemeltetése az IKT-fejlesztésnek, a tantestület képzése és folyamatos ellenőrzése az innovációk bevezetésének az oktatási folyamatba, lehetővé teszi, hogy az óvodák lépést tudnak tartani a korrallal.

Az IKT használata megkönnyíti az információ megszerzését és feldolgozását. A dokumentáció vezetése elektronikus és tárolása a nyomtatott formában, időt takarít meg és javítja a feldolgozás minőségét. Csatlakozás az Internethez lehetőséget ad a gyors információszerezésre az Oktatási Minisztériumtól, segít gyorsan reagálni a tartalmának megfelelően, lehetővé teszi, hogy fenntartsák a kapcsolatot más óvodákkal, emeli a beérkező dokumentáció átdolgozásának a szintjét. Az oktatási intézmények kölcsönhatása kétirányúvá válik, az óvónők szabadon megoszthatják tapasztalataikat más óvodákkal és átvehetik tapasztalataikat.

A hatékony számítógép-használat és szabad internethasználat felhasználása érdekében a Kárpátaljai Pedagógus Továbbképző Intézet oktatói programban szerepelnek a további előadások: „Az IKT jelentősége az oktatásban”, „Tanulunk nyomtatni”, „Hozzunk létre egy prezentációt”, „Bevezetés az Internet rejtelmeibe”, „Az intézmény Weboldalának létrehozása”, „Az Internet és biztonság” stb. A foglalkozásokon való részvétel segíti a pedagógusok képzését a komputer és az Internet felhasználásában.

Irodalomjegyzék

- Воронковська, М.О. (2012): Використання інформаційних технологій у дошкільній освіті. *Дошкільний навчальний заклад*. №3. С.2-12 (Voronkovszka M.O. *Az információs technológiák használata az óvodai oktatásban*)
- Льченко, Т.В. (2012): Розширюємо можливості спілкування з батьками: електронні засоби інформування. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. № 3. С.20-23. (Licsenko T.V. *Bővítjük a szülőkkel való beszélgetés lehetőségeit: elektronikus tájékoztatói eszközök*)
- Мотурнак, Є. (2012): Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному закладі. *Практика управління закладом освіти*. №5. С.21. (Moturnák E. *Az IKT bevezetése az oktatói intézetekbe*)
- Рего, Г.І. (2014): Використання інформаційно-комунікаційних технологій у роботі педагогів дошкільних навчальних закладів. *Освіта Закарпаття*. №20. С. 48-53. (Reho H.I. *Az IKT felhasználása az óvodapedagógusok munkájában*)
- Собчук, Л.В. (2014): Використання ІКТ у дошкільних навчальних закладах. (Szabcsuk L.V. *Az IKT használata az óvodákban*)
http://sobchukdnz7.at.ua/index/vikoristannja_ikt_v_doshkilnomu_navchalnomu_zakladi/0-16 08.08.2014.
- Стойко, О. (2012): Інформаційно-комунікаційні технології в роботі дитсадка. *Палітра педагога*. №6. С.5-7. (Stojka O. *Az IKT az óvodái munkában*)
- Цимбалюк, О. Л. (2013): Використання ІКТ у дошкільних навчальних закладах. *Педагогічний пошук*. № 3. С. 36-41. (Cimbaluk O.L. *Az IKT használata az óvodákban*)